

Bog anmeldelser

Anmeldere i dette nummer: Docent ved Handelshøjskolen, cand. polit. *Poul Winding*; tilfornet ved Landsskatteretten, fhv. lektor ved Handelshøjskolen, cand. jur. *C. Helkelt* og assistent ved Forsikringsinstituttet ved Handelshøjskolen, cand. polit. *Knud Hansen*.

Kjeld Bjerke: Opsparing, kapitalbevægelse og formuernes sammensætning i København 1949. Institutet for Historie og Samfundskonomi. Ejnar Munksgaards Forlag. Kbh. 1954. 54 sider.

Fra de forbrugsundersøgelser, der danner grundlaget for detailpristallets udregning, ved man noget om sammenhængen mellem indkomst og forbrug. Det foreliggende arbejde tager det samme spørgsmål op fra den anden side — nemlig opsparingsens, og ud fra et andet materiale, selvangivelserne. Samtidig er dette materiale også udnyttet til et forsøg på at belyse andre formuebevægelser samt formuernes placering i forskellige former for aktiver.

Nu kan man måske nok sige, at selvangivelserne ikke er det allermest pålidelige grundlag for en sådan undersøgelse. Men dels er usikkerheden vel noget mindre med hensyn til bevægelsernes størrelse end med hensyn til det absolutte niveau, omkring hvilket disse bevægelser foregår. Dels er der tale om et eksisterende og relativt let tilgængeligt materiale, som det er en fortjenstfuld gerning at søge udnyttet. Enhver må blot tage resultaterne med så stor en portion skepsis som hans mistillid til selvangivelsernes korrekthed nu foranlediger ham til.

Undersøgelsen bygger på et udsnit på små 4000 københavnske formueejere med en samlet formue på ca. 160 mill. kr. (i 1949). Det er for så vidt en mangel, at kun formueejere (formueskatteydere) er medtaget. Det havde været interessant at få op-

lysning om opsparingen også hos andre persongrupper; men man har åbenbart ment, at materialet var for usikkert for disse gruppers vedkommende.

I det store og hele bekræfter opsparingsundersøgelsen de formodninger, man i almindelighed gør sig med hensyn til sammenhængen mellem indkomststørrelse og opsparing: stigende indkomst giver stigende opsparingsandel; selvstændige næringsdrivendes opsparing varierer langt stærkere med indkomsten (fra meget betydelig negativ opsparing ved små indkomster til en gennemsnitlig opsparingskonto på over 50 % ved indkomster fra 30.000 kr. og opefter) end andre erhvervsgruppers opsparing; opsparingen ved given indkomst ligger højere for arbejdere end for tjenestemænd og funktionærer (hvis sociale standard kræver et større forbrug); personer ude af erhverv har negativ opsparing selv ved indkomster mellem 10.000 og 15.000 kr., o. s. v. Et særligt interessant træk er, at den marginale opsparingskvote for selvstændige — at dømme efter tabel X — ligger på ca. 70 % i indkomstintervallet fra ca. 20.000 til ca. 60.000 kr. Man skal dog næppe stole alt for meget på dettaljerne i tabellen; i hvert fald viser den det ejendommelige, at den gennemsnitlige opsparingskvote i flere tilfælde *falder* med stigende indkomst, og prøver man at beregne marginale opsparingskvoter på det pågældende grundlag, finder man at disse i endnu flere tilfælde er faldende, når indkomsten stiger. Først i den øverste

Bog anmeldelser

Anmeldere i dette nummer: Docent ved Handelshøjskolen, cand. polit. *Poul Winding*; tilfornet ved Landsskatteretten, fhv. lektor ved Handelshøjskolen, cand. jur. *C. Helkelt* og assistent ved Forsikringsinstituttet ved Handelshøjskolen, cand. polit. *Knud Hansen*.

Kjeld Bjerke: Opsparing, kapitalbevægelse og formuernes sammensætning i København 1949. Institutet for Historie og Samfundskonomi. Ejnar Munksgaards Forlag. Kbh. 1954. 54 sider.

Fra de forbrugsundersøgelser, der danner grundlaget for detailpristallets udregning, ved man noget om sammenhængen mellem indkomst og forbrug. Det foreliggende arbejde tager det samme spørgsmål op fra den anden side — nemlig opsparingsens, og ud fra et andet materiale, selvangivelserne. Samtidig er dette materiale også udnyttet til et forsøg på at belyse andre formuebevægelser samt formuernes placering i forskellige former for aktiver.

Nu kan man måske nok sige, at selvangivelserne ikke er det allermest pålidelige grundlag for en sådan undersøgelse. Men dels er usikkerheden vel noget mindre med hensyn til bevægelsernes størrelse end med hensyn til det absolutte niveau, omkring hvilket disse bevægelser foregår. Dels er der tale om et eksisterende og relativt let tilgængeligt materiale, som det er en fortjenstfuld gerning at søge udnyttet. Enhver må blot tage resultaterne med så stor en portion skepsis som hans mistillid til selvangivelsernes korrekthed nu foranlediger ham til.

Undersøgelsen bygger på et udsnit på små 4000 københavnske formueejere med en samlet formue på ca. 160 mill. kr. (i 1949). Det er for så vidt en mangel, at kun formueejere (formueskatteydere) er medtaget. Det havde været interessant at få op-

lysning om opsparingen også hos andre persongrupper; men man har åbenbart ment, at materialet var for usikkert for disse gruppers vedkommende.

I det store og hele bekræfter opsparingsundersøgelsen de formodninger, man i almindelighed gør sig med hensyn til sammenhængen mellem indkomststørrelse og opsparing: stigende indkomst giver stigende opsparingsandel; selvstændige næringsdrivendes opsparing varierer langt stærkere med indkomsten (fra meget betydelig negativ opsparing ved små indkomster til en gennemsnitlig opsparingskonto på over 50 % ved indkomster fra 30.000 kr. og opefter) end andre erhvervsgruppers opsparing; opsparingen ved given indkomst ligger højere for arbejdere end for tjenestemænd og funktionærer (hvis sociale standard kræver et større forbrug); personer ude af erhverv har negativ opsparing selv ved indkomster mellem 10.000 og 15.000 kr., o. s. v. Et særligt interessant træk er, at den marginale opsparingskvote for selvstændige — at dømme efter tabel X — ligger på ca. 70 % i indkomstintervallet fra ca. 20.000 til ca. 60.000 kr. Man skal dog næppe stole alt for meget på dettaljerne i tabellen; i hvert fald viser den det ejendommelige, at den gennemsnitlige opsparingskvote i flere tilfælde *falder* med stigende indkomst, og prøver man at beregne marginale opsparingskvoter på det pågældende grundlag, finder man at disse i endnu flere tilfælde er faldende, når indkomsten stiger. Først i den øverste

ende af indkomstskalaen kommer den stigning i opsparingskvoterne, som man normalt regner med, klart frem. I denne forbindelse kan man ikke lade være med at undre sig over, at fremstillingen i så høj grad, som tilfældet er, arbejder med gennemsnits-tal (for 7 indkomstintervaller). Det ville efter min opfattelse have været naturligt også at give oplysninger om spredningen, evt. i form af punkt-diagrammer, vedrørende de 4000 personer, der danner selve grundmaterialet; hver af de 5 hovederhvervs-grupper ville da i gennemsnit være blevet repræsenteret af ca. 800 punkter. Hvis dette var for meget, kunne man evt. have foretaget en yderligere opspaltning, f. eks. efter formuestørrelse, hvorved man ville have fået materialet delt op på måske 20—30 undergrupper på et par hundrede personer hver. Herved ville man også have været i stand til at belyse spørgsmålet om, hvorvidt opsparingen varierer med formuens størrelse, når indkomsten er den samme. Endvidere ville man ad denne vej explicit have fået at vide, hvordan materialet fordeler sig på de forskellige undergrupper. Når dette ikke er gjort, hænger det vel nok sammen med, at forfatteren navnlig har lagt vægt på at opregne undersøgelsesresultaterne, således at de kan anvendes på samtlige københavnske formueejere; dette er naturligvis i sig selv interessant, men kommer dog efter min opfattelse i anden række.

Afhandlingens anden del indeholder en række oplysninger om bruttoformuens og passivernes sammensætning i de forskellige erhvervs- og indkomstgrupper. Dette er noget meget værdifuldt, idet de hidtil foreliggende oplysninger på dette felt har været meget sparsomme. At gengive og kommentere blot hovedresulta-

terne ville være uoverkommeligt på den plads, der er til rådighed for en anmeldelse. Blot en enkelt bemærkning kan jeg ikke tilbageholde. Ved opregningen af aktiverne til at omfatte samtlige københavnske formueejere (tabel XIII) kommer man til et indestående i sparekasser på 580 mill. kr., medens de 4 københavnske sparekasser på samme tid havde et faktisk indestående på ca. 1600 mill. kr.; selv om man tager hensyn til indskud fra erhvervsforetagender og institutioner af forskellig art samt fra personer uden for København, forekommer afvigelsen dog så betydelig, at den nok kunne have fortjent en lille kommentar.

Endelig behandles i sidste del af arbejdet forbindelsen mellem formue og indkomst ligeledes inden for forskellige erhvervsgrupper. Konklusionen er her — som man måtte vente — at der er en ret nøje korrelation mellem disse størrelser for selvstændige erhvervsdrivende (for hvilke en vis formue normalt er forudsætningen for deres virksomhed), og for personer ude af erhverv (hvis hovedindkomstkilde jo er formuen), medens forbindelsen ikke er særlig klar for arbejdere, funktionærer og tjenestemænd.

Af bogens nettoindhold, ca. 45 sider, er de 25 optaget af tabeller og diagrammer, resten af tekst, der for en stor del tjener til at forklare den tekniske fremgangsmåde, medens resten giver detailkommentarer til de enkelte tabeller. Forfatteren har åbenbart været mest interesseret i at fremlægge et materiale, mindre i at give en gennemgribende analyse af resultaterne. Imidlertid loves det i forordet, at lignende undersøgelser for andre dele af landet senere vil følge. I forbindelse med disse vil forfatteren forhåbentlig få lejlighed

til at foretage en videregående analyse, og det er vel også rimeligt at vente med denne, indtil det supplerende materiale foreligger. Foreløbig må man være glad for, at man med det nu udsendte arbejde har fået stillet en lang række nye og yderst interessante oplysninger til rådighed.

Poul Winding.

Aage Piletræ Petersen: Landbrugets skatteopgørelse. G. E. C. Gads Forlag. Kbh. 1955. 108 sider. Kr. 5,50.

Regnskabsbog for landbrugere. Udgivet på foranledning af De Samvirkende Sognerådsforeninger i Danmark og De Samvirkende Danske Landboforeninger. I kommission hos Det Kgl. Danske Landhusholdningsselskab. Kbh. 1954. Kr. 7,—.

Den direkte årsag til disse to værkers fremkomst er utvivlsomt den finansministerielle bekendtgørelse af 14. januar 1954, ved hvilken der for visse ejere og brugere af landbrugs-ejendomme samt for udøvere af enkelte beskæftede erhverv blev indført pligt til fremtidigt at føre et driftsregnskab med tilhørende statusopgørelse. Begge bøger har nemlig tydeligvis til formål at lette landbrugerne arbejdet med gennemførelsen af den dem pålagte opgave, hvis rammer i øvrigt er bestemt nærmere ved en bekendtgørelse fra finansministeriet af 9. november 1954, og de supplerer hinanden på udmærket måde.

Regnskabsbogen, der som nævnt er udgivet på foranledning af to af landets fornemste landbrugerorganisationer, og som er honoreret med anbefaling fra statens ligningsdirektorat, fremtræder som en kassebog med en nemt overskuelig række af kolonner til brug for de ind- og ud-

betalinger, der forekommer i en normal landbrugsbedrift; der er god plads til årsopgørelserne, og der er vedlagt et tillæg, som giver en nødtørftig anvisning på, hvordan bogføringen skal foretages, og tillige indeholder en kort, men god vejledning i de regler, der danner grundlaget for opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

Så anvendelig denne vejledning end er, så er den dog utilstrækkelig for det store antal af danske landmænd, som måtte ønske at trænge til bunds i de beskatningsmæssige problemer, der har interesse for deres bedrift, og på dette område har revisor Piletræ Petersen med sin bog skabt et værk, der kan tilfredsstille også den videbegærlige landmand i hans trang til at fordybe sig i skatelovgivningens og retsudøvelsens mangfoldige problemer. I bogen behandles først det almindelige grundlag for skatteopgørelsen med kyndig redegørelse for direkte og indirekte opgørelse af indtægten; derefter følger et afsnit med en udmærket oversigt over de generelle beskatningsregler. 3. afsnit beskæftiger sig indgående med de i mange henseender vanskelige problemer, som den skatetekniske behandling af landbrugerens besætninger og beholdninger frembyder, og 4. afsnit indeholder en god og klar fremstilling af de udgiftsformer, som optræder i et normalt landbrug. Samtlige afsnit af bogen bærer vidnesbyrd om et indgående kendskab til landbrugets skattemæssige problemer, og forfatteren har forsynet den danske beskatningslitteratur med et værdifuldt arbejde indenfor et område, hvor man hidtil har savnet udtømmende fremstillinger af de foreliggende problemer.

C. Helkett.